

BOEKBESPREKINGS

J. P. Versteeg: *Het gebed volgens het Nieuwe Testament*, Buijten & Schipperheijn, Amsterdam, 1976. Sagte, stewige band, 168 bladsye, prys onvermeld.

Dr. Versteeg is professor in Nieu-Testamentiese vakke aan die Teologiese Hogeschool van die Christelike Gereformeerde Kerken te Apeldoorn, Nederland.

Opset: Hierdie publikasie verskyn as no. 10 in die reeks: *Zicht op de Bijbel. De Bijbel en Bijbelse onderwerpen binnen het blikveld; kanttekeningen voor Bijbelstudie*, en is daarom in populêr-wetenskaplike vorm gegiet, geskik ook vir die belangstellende lidmaat. Tog rus dit op 'n deeglik-wetenskaplike onderbou. Immers: Versteeg, wat gedoktoereer het met 'n proefskrif oor *Christus en de Geest by Paulus*, en reeds wetenskaplike publikasies in die reeks „Apeldoornse Studies” oor die Heilige Gees en die gebed, en die Heilige Gees in die gelowige, die lig laat sien het, is uitnemend onderlê om te skryf oor die gebed volgens die Nuwe Testament — 'n saak wat vir elke leraar en herder van die grootste praktiese belang is.

Inhoud: Versteeg is besonder sistematies in sy aanbieding en helder en eenvoudig in sy styl (beide deugde wat selde by Nederlandse skrywers aangetref word!). Die studie bestaan uit vyf hoofstukke:

- I Het gebed in het leven van Jesus (9—21).
 - II Het gebed van de gelovigen (22—72).
 - III De praktijk van het gebed (73—113).
 - IV De verhoring van het gebed (114—151).
 - V Is bidden vandag nog mogelijk (152—163).
- 'n Waardevolle teksregister volg op bladsye 164—168.

'n Kort kritiese oorsig: Hoofstuk I begin om (1) die onmisbare en prominente plek wat *gebed in die lewe van die Here Jesus* inneem het, te dokumenteer: Jesus het juis biddend gekom tot aanvaarding van sy roeping (Luk. 3 : 21, 22); so vervul Hy ook sy roeping al biddende; al biddende neem Hy alle belangrike beslissings; elke beproewing — tot die groot laaste in Getsemane, ja aan die kruis, word biddend deurstaan. Vervolgens word (in 'n besonder insiggewende punt 2) die karakteristieke van Jesus se wyse van bid getipeer: Juis Jesus het begin met die radikaal-unieke gebedsaanspraak: „Vader”, „My Vader”. Dit kom in die Ou Testament *nooit* voor nie, maar word in Jesus se gebede dié kenmerk! „Abba” is daarby 'n sterk-intieme aanspraak van God wat nooit deur die Jode só vir God gebruik is nie. Pragtig kom in punt 3 die volgende aan die orde: „Jesus bidden kwam niet tot een einde met zijn sterven aan het kruis . . . De vastheid voor de gelovige — bij de ernst van het oordeel — ligt in Christus Jezus . . . De werkelijkheden uit het verleden zijn de heilsfeiten van kruis en opstanding. Bij de werkelijkheden in het heden gaat het om het zitten ter rechterhand Gods en om de pleitende voorbeden (bl. 18—19).

Hoofstuk II, oor die gebed van die gelowiges, handel oor die

groot plek wat gebed moet inneem in ons lewe, hoe ons moet bid, ons gebed vir onself, vir ander mense, en tot eer van God. Vervolgens gaan dit om die plek van „spreek in tale (tonge)” in die gebedslewe, en die rykdom en armoede van die Christen se gebed.

Versteeg se belangrikste bydrae in dié hoofstuk is ongetwyfeld die insiggewende en verfrissende beligting wat hy werp op die (in ons tyd hoogs-akute en hoogs-omstrede) saak van die spreek in tale! Hy toon oortuigend aan dat ons dit moet sien en verstaan as 'n *besondere vorm van gebed tot God en NIE as 'n wyse van Godsopenbaring aan die mens nie!* Dit het gewigtige implikasies vir ons beoordeling van die „nog kán” al dan nie van tale-spreek vandag. Soos Versteeg aantoon (bl. 58—61), vervat met hierdie Bybelse siening van tale-spreek die skynbaar sterk argument wat veelal in Gereformeerde kringe (by ons veral deur ons geëerde nestor, prof. W. J. Snyman) voorgestaan word, nl. dat spreek in tale nie meer kán voorkom nie omdat die kanon tog afgesluit is, en nuwe openbaringe van God aan die mens onnodig en prinsipieel uitgeslote is. Daarteenoor stel Versteeg op grond van veral 1 Kor. 14 : 2: „Aan deze woorden kan niets anders ontleend worden dan dat we in het spreken in tongen *niet* te doen hebben met *een vorm van verkondiging, gericht op mensen, maar met een vorm van gebed, gericht op God*” (bl. 50). Mooi gebalanseerd word ook gewys op die sterk beperkinge wat Paulus stel ten opsigte van die spreek in tale, waarvan miskien die belangrikste is dat Paulus duidelik maak: „De eigenlijke plaats voor het spreken in tongen is niet in de samekomsten van de gemeente, maar in het persoonlik gebedsleven van de gelovigen, in de ‚binnenkamer’ ” (bl. 58).

Pragtige perspektiewe oor die rykdom van ons gebed en andersyds die armoede daarvan volg op bladsye 62—72.

Hoofstuk III, „De praktijk van het gebed”, handel oor die tyd van, houding by, profanisasie van, eenvoud by die gebed. Vervolgens kom aan die orde: gebed en vas; gebedsworsteling; nugterheid, vrymoedigheid en egoïsme, die naaste in ons gebede. Die hoofstuk sluit af met „Volharding in het gebed” en „Grenzen van het gebed”.

Die uitmekaartrek van „worstelen in het gebed” (III, 6) en „Volharding in het gebed” (III, 11) lyk ongeregverdig en bring 'n verskraling mee in albei hierdie afdelings.

Die afdelings oor profanisasie van, eenvoud by, nugterheid by die gebed is van besondere selfondersoekende waarde vir elke voorganger in openbare gebede, in besonder die liturg in die erediens. Hoofstuk III, 8 handel oor die vrymoedigheid by die gebed. Hier verbaas dit mens dat juis Versteeg van alle mense, wat in besondere sin 'n „teoloog van die Heilige Gees” genoem kan word, nagelaat het om die duidelike Skriftuurlike verbande tussen gebed — vrymoedigheid — *Heilige Gees* deur te trek. Immers in die Nuwe Testament word die aller-intiemste verband gelê tussen elke moontlikheid van en vorm van ware Christelike *parrësia* (vrymoedigheid, vryheid, reg) en die Heilige Gees, sy inwoning in ons harte, sy vervulling van ons lewe: *parrësia*, ook in die gebed, is alleen dáár moontlik waar die Gees 'n mens dring en vernuwe (o.a. Hand. 4 : 29—31; 1 Joh. 3 : 21—24).

'n *Vertrekpunt vir noodsaaklike, verdere diskussie*: Op bladsy 107 maak Versteeg, rakende die volharding in die gebed, twee stellinge wat myns rakende absoluut fundamenteel is in ons visie op en teologiese besinning oor die Christelike gebed. Hy stel: „Bij het nuwtestamentisch spreken over de volharding in het gebed vallen twee dingen met name op. Het eerste is, dat het volhardend gebed de brug vormt tussen het „reeds” en het „nog niet” van het heil... De volharding in het gebed staat in de spanning tussen het „reeds” en het „nog niet” van het heil.

„In de tweede plaats is het volhardend gebed in het Nieuwe Testament toegespitst op de dienst van de Here, de voortgang van zijn werk, de komst van zijn koninkrijk... De oproep tot volharding in het gebed betekent in het Nieuwe Testament nooit een vrijbrief om onze eigen wil bij God in het gebed door te zetten. De oproep betekent de oproep ons voortdurend biddend in te zetten voor de zaak van de Here”. *Ongelukkig ontwikkel Versteeg hierdie vir 'n teologie van die gebed kardinale stellings nie verder nie. Dit behoort 'n prinsipiële vertrekpunt te word in 'n teologiese diskussie rondom die skopus van die gebed!*

Hoofstuk IV, oor die verhoring van die gebed, behandel eers in drie paragrawe drie eksplisiete eise wat die N.T. koppel aan die sekerheid van gebedsverhoring:

- (i) bid in die Naam van Jesus (114—119);
- (ii) bid na die wil van God (119—122);
- (iii) bid in geloof (123—126).

Rakende eersgenoemde (veral Joh. 14—16) toon Versteeg tereg aan dat dit méér beteken as „om Jesus wil” (dit natuurlik ook!). Die Naam van Jesus is sy selfopenbaring. „Het bidden ‚in de naam van Jezus’ is dus een bidden waarin Jezus zelfopenbaring direkt doorklinkt” (117). Miskien kan dit duideliker uitgekóm het dat dit óók nog beteken: 'n bid in onderworpenheid (en gehoorsaamheid) aan Jesus en sy wil! Versteeg beredeneer dat „bid na die wil van God” (1 Joh. 5 : 14) basies presies dieselfde wil sê as „in die naam van Jezus” — immers: „Wat God wil ligt vast in wat Jezus is” (122). Die plek van geloof as voorvereiste vir verhoring behandel hy veral vanuit Matt. 21 : 22 en Mark. 11 : 24, en dan verbaas dit enigins dat die belankrike Jak. 1 : 5—8 geen aandag kry nie.

Die studie sluit af met mooi snitte oor verhoring en koninkryk; — en gemeenskap; — en die goeie dinge; — en voleinding. 'n Finale verantwoordings oor „Is bidden vandaag nog moegelyk?”, dien as sluitstuk.

Versteeg moet gelukkigewens word met 'n puik publikasie van besondere waarde vir die opbou van die heiliges.

J. C. Coetzee.